

Skår, Göteborg

SPF Seniorernas dagsutflykt till Varnhem och Kata gård

Onsdagen den 6 oktober 2021 klockan 8 i Skår klev vi 20 personer från SPF Seniorerna Skår på en buss som kördes av vår trogne chaufför under många år, Ingemar Oresvärd från Rekå Resor. Vi var på väg på en dagsutflykt i Västergötland. Första stoppet var vid Café Nordpolen i Vara, där vi undfägnades med kaffe och fralla.

Fr.v. Elisabet och Tor Österberg, Ingrid Nylén

Fr.v. Renate Moberg, Carl Einar och Eva Mellander

Fr.v. Sture Eliasson, Ulla-Britt Karlström, Berit Eliasson

Fr.v. Mona Fälldt, Eva Olesen, Inga-Lill Bergh

Fr.v. Ingevi Gilborne, Gullvi Backman, Birgitta Bellman, Karin Rydén

Fr.v. Ingemar Oresvärd, Barbro Olsson Ingrid Nylén, Tor Österberg

Sålunda styrkte fortsatte vi mot Varnhem, där vi konstaterade att Varnhems klosterkyrka tyvärr var stängd. Hela området höll på att rustas upp och detta skulle pågå i tre år, fram till 2024. Men vi fick titta på några fantastiska Dahliarabatter som fanns bredvid klosterruinen.

Varnhems klosterkyrka

Dahliarabatt

Här fanns det också en ny metallplatta, som visade en planritning av klostret. Dessutom fanns det nyuppsatta skyltar i klosterruinen som beskrev de olika delarna i klostret. Den gamla klostersjön hade blivit återställd, och här planerades det för nya byggnader för besökande vid strandkanten.

Relief över klostrets planlösning

Klostersjön i Varnhem

Munkarnas sjö har nu återställt genom att dämna sjön precis som munkarna gjorde på medeltiden. En ny dammvall har byggts som håller vattnet kvar. Vi har också valt att gräva fram bäckfåran så att vattnets väg till sjön är synlig. Innan Klostersjön skulle anläggas grävdes arkeologiska provgropar som tydligt visar att sjön är en naturlig torvmosse. Här har det alltså varit sjö under många tusen år. Sjön bildades när Inlandsisen smälte och försvann för 10 000 år sedan. Under Klostersjöns botten finns ett över 3 meter tjockt lager av torv med gamla förmlutnade vassrötter som visar hur sjön gradvis grundades upp och växte igen.

1 Klosterruinen

Varnhems kloster grundades i mitten av 1100-talet. Den stora klosterkyrkan står fortfarande kvar medan resten av klosteranläggningen revs på 1500-talet. Ruinerna av klostrets huvudbyggnader intill kyrkan togs fram vid arkeologiska utgrävningar åren 1918–1925. De synliga ruinerna utgör bara ungefär en femtedel av klosterområdet. Det finns därför fortfarande mycket kvar av det medeltida klostret dolt under mark som väntar på att bli utforskat.

2 Klostrets yttre begränsningarmur

Under medeltiden löpte en ca 3 meter hög mur av kalksten runt Varnhems kloster. Det var en viktig gräns för att avgränsa klostret från världen utanför. Innanför muren rådde klostrets regler och lagar. Muren revs när klostret försvann på 1500-talet och nu finns det bara några bottenskift kvar under mark. Stora kalkstensplattor har lagts i gräset på den västra och södra sidan om klosterområdet för att markera klostermurens sträckning.

3 Munkarnas ekonomiområde

Under grästörven på fältet söder om klosterruinen döljer sig rester av husgrunder från olika verkstäder, magasin, förråd, stall och andra ekonomibyggnader som hörde till klostret. Här tillverkades och bearbetades mycket av det som behövdes i den dagliga verksamheten, till exempel olika verktyg och redskap, tyg, läder, rep, kalkbruk, taktegel, brödor, träkol och ved. Här fanns ugnar för brödbak och konservering av fisk och kött, liksom odlingsbäddar med läkaväxter, köksväxter, kryddor, fruktträd och sannolikt även en bigård. Arkeologiska utgrävningar pågår här sedan 2019 för att ta reda på mer om hur munkarna levde i Varnhem.

4 Klosterkvarnen

Vid varje kloster skulle helst finnas en kvarn där säden från klostrets gårdar kunde malas till mjöl. Klosterkvarnen i Varnhem bör ha tillkommit under 1100-talet och den fanns kvar i bruk ännu i slutet på 1800-talet, då under namnet "Härmans kvarn". På platsen kan man se grunden efter den sista kvarnbyggnaden och hjulgraven där det stora kvarnhjulet snurrade. Här finns även en källa där det rinner fram rent vatten ur berget. På höjden ovanför kvarnen ligger Kata Gård. Här finns spår av den stora vikingatida gården som brukade markerna innan munkarna kom. På Kata Gård berättas om de kristna vikingarna i Varnhem.

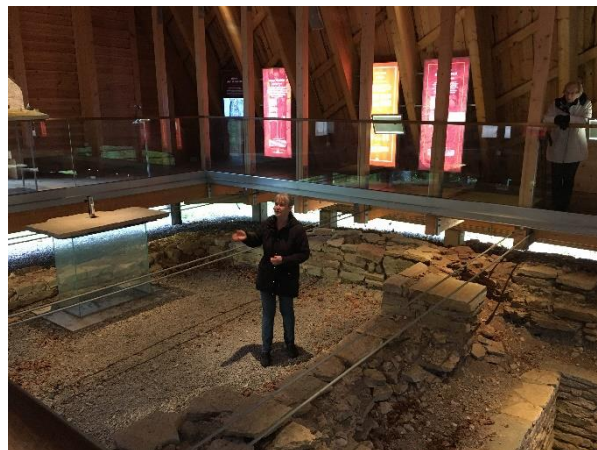
Klostersjöns kulturhistoria

Kata gårdskyrka, uppbyggd enligt gamla källor.

ras gård var utmärkt att åka pulka på i vintertid, tills några arkeologer 2006 insåg att det måste finnas några gamla lämningar inuti den. Och mycket riktigt. Utgrävningarna av kullen avslöjade 2017 att här ligger en gammal kyrka från 900-talet med influenser från England. Den var omgiven av kristna gravar, av vilka ca

Uppe på höjden intill ligger gårdskyrkan på Kata gård från Vikingatiden. Klockan 12 var det dags för en guidad tur i den. Vår guide var Gudrun Ramviken, som växte upp på den närmaste granngården. Hon berättade att kullen intill de-

Gudrun Ramviken berättar inne i gårdskyrkan

300 stycken har undersökts. De kristna brände inte sina döda vilket tidigare generationer med asatron hade gjort. Intill kyrkan var några personer begravda, vilket man insåg måste vara gårdens ägare Kata och Kjetil. Dessa två hade fått gravstenar över sina gravar med namnen inristade. Dessutom har man kunnat ta dna från Katas skelett, Och därigenom kunnat tillverka en vaxdocka som kännetecknar hur hon såg ut. Dockan finns i Skara museum, iklädd kläder som skapats med hjälp av tygrester i graven.

Cesarstugan

att ta in. Till slut kommer vi därifrån och fortsätter mot Falbygdens Ost, där vi hinner med ett kort besök för att göra våra inköp av goda ostar mm. Hemresan blir dessvärre försenad med en timme, men kl. 19 återser vi Skår och tackar vår chaufför för en fantastisk välordnad dagstur.

Dans på logen

Barnen sitter på mjölkkannebordet

Efter besöket i Varnhem åker vi vidare mot Cesarstugan i Östra Tunhem utanför Falköping, där vi äter lunch. Cesarstugan ägs av en familj, som driver den och den märkliga utställningen Bondens År. Vi får först en kort redogörelse av historien om utställningen av svärmor i familjen. Utställningen visar med hjälp av 40 vaxdockor i naturlig storlek, hur ett år gestaltas för en bondefamilj. Därefter besöker vi själva utställningen som kräver en alldeles för lång tid

Byprästen

